

“Təsdiq edilmişdir”

Bank olmayan kredit təşkilatı

“Vijn Fond AzərKredit” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin

Müşahidə Şurasının 13 oktyabr 2015-ci il tarixli qərarı ilə

BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

“VİJN FOND AZƏRKREDİT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİNİN

MƏSULİYYƏTLİ KREDİTLƏŞMƏ SİYASƏTİ

1. Məqsəd

- 1.1. Bu Siyasətin məqsədi bank xidmətləri istehlakçılarının hüquqlarının müdafiəsi və onun effektiv mexanizmin hazırlanması, məsuliyyətli kreditləşmə üzrə davranış standartlarının tətbiqinin təmin edilməsindən ibarətdir.
- 1.2. Siyasət, həmçinin, məsuliyyətli kreditləşmənin stimullaşdırılması, bazar intizamı və şəffaflığın təmin edilməsi ilə təşkilatda sistem riskləri, kredit portfelinin sürətli artım və konsentrasiya risklərinin azaldılmasına imkan verəcəkdir. Eyni zamanda, istehlakçıların həddən artıq borclanmasının qarşısının alınması və məsuliyyətli borclanma vərdişlərinin inkişaf etdirilməsi vasitəsilə istehlakçı hüquqlarının qorunması, habelə təşkilata etimadın yüksəldilməsi və kredit riskinin azaldılması bu siyasətin ümumi məqsədlərini təşkil edir.

2. Əhatə dairəsi

- 2.1. Siyasət VF AzərKreditin bütün əməliyyatlarını əhatə edir və müvafiq şəkildə həm əməkdaşlara, həm də müştərilərə şamil olunur.
- 2.2. Siyasət VF AzərKreditin Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilir. Siyasətin icrası Kredit Departamenti tərəfindən təmin edilir.

3. Vəzifələr

- 3.1. Bu siyasəti rəhbər tutaraq aşağıdakı vəzifələrin yerinə yetirilməsinə Kredit Departamenti nəzarət etməlidir:
  - 3.1.1. Kredit sifarişi ilə əlaqədar istehlakçılardan müvafiq məlumatların toplanılması və yoxlanılması bu Siyasətə və Kredit Təlimatına uyğun həyata keçirilməlidir;
  - 3.1.2. İstehlakçının ödəmə qabiliyyəti və kreditin təyinatına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi hər kredit sifarişi üzrə kredit məhsulunun şərtləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilməlidir;
  - 3.1.3. Kredit məhsulunun ayrılması barədə qərar verilmədən istehlakçının kredit məhsulu üzrə öhdəliklərinin vaxtında icra olunmasına, məhsulun onun ehtiyac və məqsədinə müvafiq olduğuna əminlik olmalıdır;
  - 3.1.4. İstehlakçının düşünülmüş qərar qəbul etməsi məqsədilə kredit məhsulu və yaranacaq kredit öhdəliyi barədə məlumatların açıqlanması və izahatların verilməsi kredit müqaviləsi imzalanmadan əvvəl təmin olunmalıdır. Kreditin ayrılması və ya ayrılmaması barədə qərar verildikdə kredit götürməklə yaranacaq mümkün risklər istehlakçıya izah edilməlidir.

4. Kreditin qiymətləndirilməsi

4.1. Kreditin qiymətləndirilməsi istehlakçının ödəmə qabiliyyəti və kredit məhsulunun təyinatına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi kimi iki ardıcıl mərhələdən ibarət olmaqla Kredit Təlimatına ciddi riayət edilməklə həyata keçirilməlidir.

4.2. Kreditin qiymətləndirilməsi zamanı aşağıdakı meyarlar mütləq şəkildə nəzərə alınmalıdır:

4.2.1. Uyğun müştəri:

- Azərbaycan vətəndaşı olmalı;
- Yaşı 18 yaşdan yuxarı, 65 yaşdan aşağı olmalı;
- Hazırda gəlir gətirən biznesi idarə etməli və ya biznesin şərikli sahibi olmalı;
- Bizneslər artıq başlanılmış olmalı və ən azı altı ay fəaliyyət göstərməlidir.

4.2.2. Uyğun bizneslər:

- Azərbaycanda yerləşməli;
- Özəl olmalı;
- Mənfəətli və sabit müəssisə olmalı;
- Ətraf mühit baxımından təhlükəsiz olmalı;
- Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyində göstərilmiş və ya VFİ siyasətləri tərəfindən qadağan edilmiş qanunsuz fəaliyyətlərlə məşğul olmamalıdır.

4.2.3. Qadağan olunmuş biznes və fəaliyyətlər:

- Alkoqol içkilər və ya tütün istehsalı;
- Qumar və ya lotereya;
- Lombard;
- Silahların, hərbi ləvazimatların və polis ləvazimatlarının hazırlanması və satışı;
- Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə qadağan edilmiş bütün bizneslər;
- AK işçilərinin sahib olduğu bizneslər;
- Radio-aktiv materialların istehsalı və ticarəti ilə məşğul olan təşkilat və ya müştərilər;
- Digərlərinə borc vermə;
- Valyuta dəyişmə;
- Ətraf mühitə zərər vuran əməliyyatlar.

4.3. Kredit resursuna müraciət və qiymətləndirmə AK işçiləri ilə müraciətçinin ilk görüşündən başlayaraq, kredit anket forması, sahə səfəri və müştəri bizneslərinin qiymətləndirilməsi və kredit resursunun ayrılmasına qədər olan mərhələlərini əhatə edir. Bütün bu mərhələlərdən kreditin qiymətləndirilməsi çox vacibdir və bu aşağıda qeyd olunan qaydalara hərtərəfli riayət olunur:

4.3.1. Biznes və bazar haqqında ümumi məlumat:

- Biznesin adı;
- Təcrübə ili;
- İşçilərin sayı;
- Paylanış yolları.

4.3.2. Kreditin məqsədi və tələb olunan kredit şərtləri:

- Kredit məbləği;
- Kredit müddəti;
- Güzəşt müddəti.

4.3.3. Girov haqqında məlumat – girovun və bazar dəyərinin təsviri.

4.3.4. Zaminlər haqqında məlumat - zaminin adı, zaminin gəlir mənbəyi.

4.3.5. Müştəri biznesinin maliyyə hesabatı:

4.3.5.1. Biznes aktivləri:

- Likvid aktivlər – əldə olan nağd pul və ya bankda olan yığımlar;
- Alacaqları – sənədləşdirilmiş;
- Xam malın təsviri və təxmin edilən dəyəri;
- Avadanlıq, daşınmaz əmlak, nəqliyyat vasitəsi və ya digər aktivlərin təsviri və təxmin edilən dəyəri.

4.3.5.2. Öhdəliklər – maksimum nəzərə alınmalıdır:

- Ödənilməli olan əmək haqqı;
- Ödənilməli olan vergilər;
- Uzun və qısa müddətli öhdəliklər;
- Digər öhdəliklər – ailə borcları.

4.3.6. Müştəri biznesinin mənfəət və zərər hesabatı:

4.3.6.1. Satış – minimum hədd nəzərə alınmalıdır:

- Məhsulun təsviri və gündəlik və aylıq satış dəyəri;
- Məhsulun alış və satış qiyməti;
- Satılan malların dəyəri və cəmi marja.

4.3.6.2. Xərclər – maksimum olaraq qeyd edilməlidir:

- Əmək haqqı;
- İcarə;
- Nəqliyyat;
- Kommunikasiya;
- Kommunal haqlar;
- Vergilər / lisenziyalar;
- Digər aktiv kreditlər üzrə aylıq ödəniş.

4.4. Kreditin şərtləri, o cümlədən kredit məbləğinin müştərinin tələblərinə, məqsədlərinə və ehtiyaclarına cavab verməsi müəyyən olunarsa, kredit təyinata uyğun hesab edilir və müvafiq kredit resursunun ayrılması barədə qərar qəbul edilir. Əks halda təyinata uyğunsuzluğunun səbəbi və belə kredit götürməklə yarana biləcək risklər müraciətçiyə izah edilməklə kreditə imtina edilir.

4.5. Müştəri üçün ən uyğun kredit məbləği və şərtləri müəyyənləşdirmək üçün AK əsas 3 təhlil indikatorundan istifadə edir: Ödəmə qabiliyyəti əmsalı, Kapital üzrə borc əmsalı, Girov təminatı əmsalı.

4.5.1. Ödəmə qabiliyyəti əmsalının hesablanma düsturu:

$$\text{Ödəmə qabiliyyəti} = \frac{\text{Ailənin digər kreditlər üzrə aylıq ödənişlər} + \text{yeni kredit üzrə aylıq ödəmə}}{\text{Ailənin aylıq xalis gəliri}} \times 100\%$$

4.5.1.1. Ödəmə qabiliyyəti əmsalının hesablanması zamanı müştəri və lazım gəldikdə ailə üzvlərinin kredit tarixçəsi MKR hesabatı vasitəsi ilə yoxlanılır və müştərinin gəlirləri ilə yanaşı ailə üzvlərinin gəlirləri də düsturda nəzərə alınarsa, ailə üzvlərinin borcları da ödəmə qabiliyyəti düstüründə mütləq şəkildə nəzərə alınır.

4.5.1.2. Ödəmə qabiliyyəti əmsalı 50% və aşağı olduğu halda kredit resursunun ayrılması məqbul sayılır.

4.5.2. Kapital üzrə borc əmsalının hesablanma düsturu:

$$\text{Borc / Kapital} = \frac{\text{Cari öhdəliklər} + \text{Kredit məbləği}}{\text{Xalis kapital}}$$

4.5.2.1. Kapital üzrə borc əmsalı maksimum 50% təşkil edə bilər.

4.5.3. Girov təminatı əmsalının hesablanma düsturu:

$$\text{Kredit girovu} = \frac{\text{Girovun qiymətləndirilmiş dəyəri}}{\text{Kredit məbləği}}$$

4.5.3.1. Girov təminatı əmsalı 100% təşkil etməlidir.

5. Kredit barədə qərarın açıqlanması

5.1. Kreditin təsdiqi və ya kreditə imtina barədə qərar 2 (iki) iş günü ərzində müraciətçiyə açıqlanmalıdır.

5.1.1. Kreditin təsdiqi halında müraciətçiyə aşağıdakı məlumatlar verilir:

- Kreditin məbləği, müddəti, illik faiz dərəcəsi, FİFD, güzəşt müddəti (əgər varsa) komissiya haqqı, dəbbə pulu, erkən bağlanma cəriməsi;
- Girov və zəminlik barədə;
- Müvafiq hüquq və vəzifələri, o cümlədən hüquqlarının pozulduğunu düşündükdə müraciət etmə imkanları.

5.1.2. Kreditin imtinası halında müraciətçiyə aşağıdakı məlumatlar verilir:

- Kreditin qiymətləndirilməsi mərhələlərinin nəticələri əsasında kredit resursunun ayrılmamasına səbəb olmuş əsas amillər;
- Gələcəkdə kredit resursunun ayrılması üçün müraciətçinin atmalı olduğu addımlar;
- Müraciətçi tələb etdikdə kredit resursuna imtina səbəbləri ona yazılı şəkildə təqdim edilir.

6. Maraqlar münaqişəsinin qarşısının alınması

6.1. İşçilərin aşağıdakı qohumları kredit ala bilməzlər:

- həyat yoldaşları;
- qardaş / bacıları;
- uşaqları;
- valideynləri;
- və ya onların biznesi ilə əlaqədar olan şəxslər: səhmdarlar, digər işçilər.

6.2. Əgər işçinin hər hansı bir qohumunun – bacısı/qardaşı qızı, bacısı/qardaşı oğlu, xalaları və ya bu qəbildən digərlərinin VF AzərKreditə kredit üçün müraciət etməsi məlum olarsa, kredit işçisi və ya digər işçilər bu barədə Filial rəhbərinə məlumat verməlidirlər.

6.3. Potensial müştərinin kredit işçisi ilə qohumluğu varsa, bu kredit işlənmə üçün digər bir kredit işçisinə həvalə ediləcək və əgər bu kredit təsdiqlənibsə, o zaman o başqa bir kredit işçisinin portfelinə aid ediləcəkdir.

7. Kreditlərin monitorinqi

7.1. Kredit işçisi hər ay kredit portfelində olan müştərilərin biznesinə monitorinqlər təşkil edir. Kredit dövrü ərzində ən azı bir dəfə monitorinq keçirilməsi vacibdir.

- 7.2. Monitoring zamanı müştərinin maliyyə, biznesin son durumu və eləcə də kreditin təyinatı üzrə istifadəsi barədə məlumat toplanılır.
- 7.3. Monitoring məlumatlarından istifadə olunaraq müştərinin biznesinin idarə etmə qabiliyyətləri həmçinin kreditin istifadəsi və növbəti dövr kredit resursu ayrılması üçün uyğun müştəri olub olmaması qiymətləndirilir.

8. Siyasətin icrası

- 8.1. Siyasət VF AzərKreditin bütün əməkdaşları üçün açıq olmalı, onun icmalı isə VF AzərKreditin internet səhifəsində yerləşdirilməlidir. Tələb edildikdə, siyasət istehlakçılara yazılı şəkildə təqdim edilməlidir.
- 8.2. Kreditləşmə prosesində və müştərilərlə kommunikasiya işində iştirak edən əməkdaşlar üçün müntəzəm olaraq məsuliyyətli kreditləşməyə dair təlim və seminarlar təşkil edilməlidir.
- 8.3. Siyasətinin icrası ildə ən azı bir dəfə Audit Departamenti tərəfindən yoxlanılmalı və yoxlamanın nəticələri barədə hesabat Müşahidə Şurasında müzakirə edilməlidir.